

สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ (ฉบับเพิ่มเติม)

เล่ม ๒

ดำเนินดอยเก็ง - กิจขุณี

จัดพิมพ์เนื่องใน
พระราชบรมราชโองการลงพระบรมราชโองการ ๗ รجب
๕ ธันวาคม ๒๕๕๘

สารบัญ

คำนำนคดอยเกิ่ง	๕๐๓	คำนำนวัดพระหลวง	๕๔๘
คำนำนคดอยเต่า	๕๐๓	คำนำนวัดสวนดอก	๕๖๐
คำนำนดาวฤกษ์	๕๐๔	คำนำนหินໄส่ล่วย	๕๖๓
คำนำนถ้ำคดอยขี้หม่าฟ้า	๕๑๑	คำนำนอักษรไทย (นิทานชาวไทยใต้คง)	๕๖๔
คำนำนท้าวทั้งสี่	๕๑๒	คำนำนอ้ายແນນສັ້ນ	๕๖๕
คำนำนบ้านจอมทอง	๕๑๔	คำนำโนอาຄະຍັກຍົກ	๕๖๖
คำนำนพาหลวงแท่นพระ	๕๑๕	ตິໂລກຣາຊະ, ພຣະມາ	๕๖๗
คำนำนพระเจ้าตาເບີຢາ	๕๑๕	ຕື່ອູກຄຸຍໜູ້	๕๖๙
คำนำนพระธาตุບຸງແກງ	๕๑๖	ຕຸງຄຣສີ	๕๗๗
คำนำนพระธาตุຄວາມູນຄໍາ	๕๑๗	ຕຸ້ນຕ່ວງ	๕๗๘
คำนำนพระธาตุເຈົ້າພູເພີຍແຂ່ແໜ້ງ	๕๑๙	ຕຸ້ນປຳສະວາດ	๕๗๙
คำนำนพระธาตຸເຈົ້າມືອງຈາວ	๕๒๓	ຕຸ້ນເອີ່ຍິນ	๖๐๐
คำนำนพระธาตຸຄດຍຄໍາ	๕๒๔	ຕູ້	๖๐๐
คำนำนพระธาตຸຄອຍນ້ອຍ	๕๒๕	ເຕັ້ງ	๖๐๒
คำนำนพระธาตຸຄອຍນາຍປຳງ່າງ	๕๒๖	ເຕົ່ານ້ອຍອອງຄໍາ (๒)	๖๐๓
คำนำนพระธาตຸສຸບແວນ	๕๒๗	ເຕີບ	๖๐๗
คำนำนพระธาตຸແສນໄທ	๕๒๘	ໄຕ່ດ້ານ	๖๐๗
คำนำนพระบรมราชາຕຸມືອງຕາກ	๕๒๙	ໄຕຣປຶກະ ຂບັນລ້ານນາ ກາມນາລື	๖๐๘
คำนำนพระพຸຖອນບາທວັງພຣະຍວ້າຍ	๕๓๑	ຄວາຍພຣະເພລິງພຣະບຣມສພຈຳລອງ	๖๑๑
พระธาตຸເຈົ້ານ່ວງຄໍາ		ຂອງພຣະພຸຖອນເຈົ້າ	
คำนำนพระมหาธาตຸເຈົ້າສຸເຫພ	๕๓๔	ຄອນກາລກິນີ	๖๑๓
คำนำนພື້ນເມືອງລົບສອງພັນນາ	๕๔๐	ຄອນກຸມມາຮກັງຄະ	๖๑๔
คำนำນນັ້ງ	๕๔๔	ຄອນຜື້ນ້າ	๖๑๕
คำนำນເນື່ອນ (ເຢ້າ)	๕๔๕	ຄອນກີກຸດ້າຍບໍ່ໄດ້ສັ້ງຄົວ	๖๑๖
คำนำນເມືອງແຈ້ງໜ່າມ (ວິເຊຕົນຄຣ)	๕๔๖	ຄອນສັພພເຄຣະຫົ່ວ໌ແລະກັບຍ	๖๑๗
คำนำນເນື່ອງເຊື່ອງຄໍາ	๕๔๘	ຄອນສາມແນຣາຍບໍ່ໄດ້ສັ້ງຄົວ	๖๑๘
คำนำນເນື່ອງພັກວາ	๕๔๙	ຄໍາໄມ້ໜ້າວ	๖๑๙
คำนำນເນື່ອງລັບແລ (ຈັງຫວັດອຸตรຕິດົດ)	๕๕๒	ຄໍາຫລວງພາເວີຍ	๖๑๙
คำนำນລວ	๕๕๕	ເຄົ້າສົ່ງເມືອງ	๖๒๖
คำนำນຄາຫຼຸ (ມູເຊອ)	๕๕๖	ເຄື່ອງ	๖๒๗
คำนำນລື້ອ	๕๕๗	ທກໂທກິນຫາງ	๖๒๘
คำนำນວັດພຣະຈຸດືນກຸງຄໍາ	๕๕๗	ທວີປັ້ງສື	๖๒๙

ทัณฑกัมม์	๖๓๐	นกสาลีกถูกห่าย/ห่าย	๗๑๑
ทานเข้าชีวิตคนเป็นพยาธิ	๖๓๑	นรศาสตร์กำสอน	๗๑๒
ทานเข้าชีวิตหนักเท่าคิง	๖๓๒	น้อย, วัด	๗๑๓
ทานทอง	๖๓๓	น้อยไซยา	๗๑๔
ทานแทน	๖๓๔	น้อยอินท์, พระยาลำพูน	๗๑๕
ทานผ้าป่า	๖๓๕	นันตaram, วัด (นันทaram)	๗๑๖
ทานมหาป่าง (ไทยลือ)	๖๓๖	นา	๗๑๗
ทานเรือน	๖๓๗	นาค	๗๑๘
ทานสลาก ๒๕ กวย	๖๓๘	นาคบัวงบас	๗๑๙
ทานสังฆ์	๖๓๙	นางแก้ว (๑), (๒)	๗๒๐
ทานหมู่เข้ากลางทาง	๖๔๐	นางแก้ว (๓)	๗๒๑
ท้าว	๖๔๐	นางแก้ว (นิทาน)	๗๒๒
ท้าวคำวงศ์, วัด	๖๔๐	นางชุมพู (นิทานชาดกของชาวไทยใหญ่)	๗๒๓
ทุ่ง	๖๔๑	นางธอรณี ๕ คน ๔ คน	๗๒๔
ทุ่งฟุง, วัด	๖๔๒	นางใน	๗๒๕
ทุ่งอ้อ, วัด	๖๔๒	นางแฉ, บ่าขันดัด	๗๒๖
เทวดาเมือง	๖๔๓	นางแสงหาญโคงฟ้า	๗๒๗
เทเวทัญช์	๖๔๔	นางมากพินคำ	๗๒๘
เทเวทต	๖๔๕	นางอุสีด	๗๒๙
เสส์สูตรถอนโพษณังค์ทั้ง ๗	๖๔๖	นาที	๗๓๐
แท็กแท'	๖๔๗	นาทีฤกษ์	๗๓๑
แทงปู	๖๔๘	นายบ่าว (ไทยลือ)	๗๓๒
ธิดรภูจูฉะ, ท้าว	๖๔๙	นาเส่ง, วัด	๗๓๓
ธัน	๖๕๐	นำกล้าย	๗๓๔
ธนอินท์	๖๕๑	นำเข้าหนมเด็น	๗๓๕
ธรณี, นาง/แม่	๖๕๒	นำครุ	๗๓๖
ธรณีสาร	๖๕๓	นำค้าครัวขาย	๗๓๗
ธอเหมี้ยง	๖๕๔	นำใจไคร'	๗๓๘
ธัมมลังกา, พระยาลำพูน	๖๕๕	นำถุง	๗๓๙
ธัมมานันทมหาเตระ	๖๕๖	นำมั้นยาง	๗๔เ
ธารดูปีเกิด	๖๕๗	นำแม่	๗๔๑
นก	๖๕๘	นำแม่อ่อน	๗๔๒
นกแขกเต้า	๗๐๘	นำหนัง	๗๔๓
นกสาลีก/สะลีก	๗๑๐	นำอยาสระหัว	๗๔๔

นิรภัย	๗๕๑	ปลาบัน	๗๔๕
นิริยาล	๗๕๑	ปลาสะแหะ	๗๔๖
นิสสัคคิยป้าจิตตีร์	๗๕๒	ป่าวรณา	๗๔๗
เนมินธระ	๗๕๓	ป้อ อุดหนุน, ทุ (กิกษ)	๗๔๘
นา กอ อ้อย	๗๕๔	ปอบ	๗๐๐
บ้าน	๗๕๕	ป้อมเขี้ยด	๙๐๒
บอกไฟยิง	๗๕๖	ປະລາງ	៩០៣
บอน้ำมันฝาง	๗๕๗	បៀកីរកណ្ឌម	៩០៣
បាត់ខិវា ន ម៉ឺងឱម់, អមោន	๗៥៨	បៀសុយពារាមណ៍	៩០៤
បាត់ឃល ន ប៉ែន, អមោន	៧៥៩	បៀសុទិតសាមណរ	៩០៦
បាត់ខៀងទោវា	៧៦១	ប៊ដ	៩០៧
បាច់	៧៦២	ប៉ានតា	៩០៨
បាតរ	៧៦៣	ប៉ុបុជ្ជា	៩០៩
បានកំ, វុដ	៧៦៤	ប៉ាងតាយ	៩១៤
បានអេងកុង	៧៦៥	បាក្សិទេសីយៈ	៩១៥
បានអំសំ	៧៦៦	បាបចិនម៉ោ	៩១៧
បានអាតោផែ	៧៦៧	បារាចិក	៩១៨
បាន	៧៦៨	បោរីយា	៩១៩
បុក	៧៦៩	បោរីយាអាយីា/បោរីយាពួយា	៩២០
បុញ្ញាបិយ គីសុវត្ថិ	៧៧៣	បារោនី ៦ ប្រការឡកំសោន	៩២០
បុញ្ញមាមេះង, ពរចោះតាំបុន្ទិមិ	៧៧៥	បិណិបាត	៩២១
តោនករតាំបុន្ទិមិ	៧៧៦	បិំ (គ្រឹះងលេនខែងគើក)	៩២២
បុរុយពូម ១៨ ប្រការ	៧៧៧	បិណិពី	៩២៣
បើយុន	៧៧៨	បិណិពីពីខិន/ពីខិន	៩២៤
បេងជិ	៧៧៩	បុពុវិទេហទវិប	៩៣១
បុរុសនិងកាតា	៧៨១	បុកា	៩៣២
ប្រពេវ	៧៨២	បុកាំតោករវាង	៩៣៣
ប្រភាគិវាទសមណគាតា	៧៨៣	បុចាបោរជាមុន	៩៣៤
ប្រពុប្តា, វុដ	៧៨៤	បុចាបោន	៩៤១
ប្រពេទុគ្គរិតិក, ពរមោ	៧៨៥	បុចាបុធុង ៤	៩៤២
(តោនករមេះងពរបោយ)		បុចាបុកកណ្ឌុកកែ	៩៤៤
ប្រវតិមនុខ្វោវាណ៉ែង	៧៨៦	បុចាបុណ្ណាគ	៩៤៧
ប្រាថិនាំ	៧៨៧	បុចាបុរញ្ញាណាគ	៩៤៨
ប្រាថិនាគា	៧៨៨	បុននុង	៩៤៩

ເປົກ	៨១៦	ພະເກີດ, ວັດ	៩៣២
ເປົກນ້ອຍ	៨១៧	ພະຄຽງມານມານຄລ (ຄຽບນາຮຣມບື່ນຍາ)	៩៣៤
ເປົກຫລວງ	៨១៨	ພະເຄື່ອງເມືອງລຳພູນ	៩៣៥
ແປລັງບ້ານປີໃໝ່	៨១៩	ພະເຈົາເກີດມາເຊື້ອຫາຕິໄດ	៩៣៦
ແປລັງຝນ (២)	៨២០	ພະເຈົາເຂົ້າຂົວ	៩៣៧
ໂປ (១)	៨២១	ພະເຈົາດິນເໜີຍາ	៩៣៨
ໂປ (២)	៨២២	ພະເຈົານັ້ນໂກ່ນ	៩៣៩
ໂປ	៨២៣	ພະເຈົາຫາດເຊື່ຍາ	៩៤០
ຝັກກາດສິ້ນ (១)	៨២៤	ພະໜາໄລ	៩៤១
ຝັກກາດສິ້ນ (២)	៨២៥	ພະຫາດຸດອຍທ້າງບາດຮ, ວັດ	៩៤៤
ຝັກອື່ເໝດ	៨២៦	ພະຫາຕຸມອນເພື່ຍະ/ງອນເພື່ຍະ	៩៤៥
ຝັບປຶງສຸກຸດ	៨២៧	ພະສິຄາ	៩៤៥
ຝາວິງໜູ (ເວື່ອງເລ່າ)	៨២៨	ພະອະຄອງ/ພຣາອະຄອງ	៩៤៧
ຝາສາມເງາ (ເວື່ອງເລ່າ)	៨២៩	ພລສັງຂາຍາດກ	៩៤៨
ຝົກງູ	៨២១	ພ່ອຄ້າຈິນ	៩៤៩
ຝົເນົກ	៨២២	ພົມນົງຈານຸຮັກຍໍ, ພຣະຄຽງ	៩៥២
ຝົນາຄ	៨២៣	(ຄຽບນາຊີຍະວັງສາພົມນາ)	
ຝົບິນ	៨២៤	ພທຮສື່ມາ	៩៥៤
ຝົປັກຫດ້ອງຄອງຄອຍ	៨២៥	ພູງ	៩៥៥
ຝົມດ	៨២៦	ພຸທຮຄຸນສັງຄອຫລາກ	៩៥៥
ຝົແມນ (២)	៨២៧	ພຸທຮພຈນໍວາກຣົນ (ຈັນທີ່ ກຸສໂລ), ພຣະ	៩៥៥
ຝົຢ່າງຍອຍ	៨២៨	ພຸທົໂທ ມງຄດ	៩៥៦
ຝົອື່ຂ່ອຍ	៨២៩	ພ່າຍຄຽງ	៩៥៧
ແພັນດິນໄຫວ	៨២៣	ໄຟນໍລ້າງກັບປົງ	៩៥៥
ຝັນທ່າເຈັນທ່າຄຳ	៨២៤	ກວະທັງສານ	៩៥៥
ຝັງຫຼູນ	៨២៥	ກວານາ	៩៥៥
ຝັງ, ອຳເກອ	៨២៦	ກີກູ	៩៥៥
ຝັຍຈຸງສົພ	៨២៧	ກີກູ໌	៩៥៥
ພຈນານຸກຣມອັກຖານ-ສ້ານນາ	៨២៨		